

Kwaliteit van informatieve leesteksten

BIJ BEGRIJPEND LEZEN

THONI HOUTVEEN
ANNEKE SMITS

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

Begrijpend lezen

Wat Is Een Vermogen?

Een vermogen is een soort spreuk die op de kaart van een blijver wordt vermeld. Veel vermogens hebben kosten, die meestal op dezelfde manier als bij gewone spreken worden uitgespeeld en afgehandeld. Zodra je een vermogen hebt uitgespeeld, maakt het niet uit wat er met de bron gebeurt. Wanneer je het vermogen van Crossbow Infantry uitspeelt en de Crossbow Infantry vervolgens wordt vernietigd, wordt het vermogen toch afgehandeld.

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

Hoe komt begrip tot stand?

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

Evidentie uit onderzoek

- **Achtergrondkennis** (Marzano, 2004)
- **Leesmotivatie** (Wang & Guthrie, 2004)
- **Actief lezen:**
 - Monitoren en sturen leesbegrip (Duke & Pearson, 2002)
 - Praten over teksten en boeken (Beck, McKeown, & Blake, 2009; Murphy et al., 2009)
 - Schrijven over teksten (Duke e.a., 2011; Nessel & Hammond, 2011)
- **Tekstkwaliteit** (Land, 2009; van Silfhout, 2014)

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

Ontwerpprincipes begrijpend lezen

- **Stimuleren van onbewuste denkprocessen**
 - Door veel geëngageerd lezen binnen één thema
 - Boeken naar eigen keuze
 - Relatief moeilijke teksten met goede kwaliteit
 - Scaffolding
- **Stimuleren van bewuste denkprocessen**
 - Open vragen
 - Praten
 - Schrijven

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

Boeken voor B.L.

Inhoud	Taalgebruik	Vormgeving
Passend bij thema	Geen verarming AVI/Clib	Plaatjes die verhelderen, niet afleiden
Helder perspectief	Leesbaar/ luisterbaar B/C niveau bibliotheek	
Samenhangende behandeling in verhaalstructuur		
Fictie en non-fictie		
Interessant, leerzaam, aanknopingspunten voor denken		

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

	Teksten voor BL	
Inhoud	Taalgebruik	Vormgeving
Passend bij thema	Geen verarming AVI/Clib	Plaatjes die verhelderen, niet afleiden
Helder perspectief	Boven het begrijpend leesniveau	
Samenhangende behandeling in verhaalstructuur		
Veel verschillende soorten teksten		
Interessant, leerzaam, aanknopingspunten voor denken		

	Rijk taalgebruik	
• Rijke woordenschat • Wisselende zinslengtes • Signaal- en structuurwoorden		
Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid		

Teksten in taalmethodes en methodes voor begrijpend lezen

	Gem. zinslengte	% Signaal- en structuurwoorden
Cito groep 5	8	3%
Cito M5	8	4%
Taalboek groep 5	6	2%
Cito groep 6	11	1%
Cito M6	10	3%
Taalboek groep 6	9	1%
Taalboek groep 6	9	6%
Cito groep 7	11	3%
B.L. groep 7	9	0%
Taalboek groep 7	8	1%
Taalboek groep 7	8	2%
Taalboek groep 7	10	5%
Cito groep 8	11	1%
Taalboek groep 8	14	2%
Brugklas VS 1946-1962	20	
Brugklas VS 1963-1991	14	

Taalboek groep 6

Ik woon in Zuidoost, een buitenwijk van Amsterdam. In Zuidoost is veel hoogbouw. Wij wonen op de vijfde verdieping, we hebben geen tuin dus. Maar tussen de flats zijn genoeg groenvoorzieningen, waar je lekker in het gras kunt spelen. In onze flat is het netjes en gezellig, maar in de flats achter onze school is veel leegstand. In sommige huizen woont al meer dan een jaar niemand. Daardoor is er veel criminaliteit, zegt mijn moeder. Daar wordt gehandeld in verboden dingen. En er wordt heel veel vernield. Ik mag daar niet komen.

Cito groep 6

In de krokusvakantie is er in het Bezoekerscentrum Corversbos een tentoonstelling met opdrachten over uilen en andere roofvogels. Die zitten en vliegen in het bos achter het centrum. In de werkschuur vertellen we wat over die prachtige dieren. Misschien heb je zelf uilenballen, neem ze mee. Heb je ze niet: misschien hebben wij ze wel. Lekker peuteren en kijken wat erin zit. Op 7 en 8 april is er een beurs. Voor weinig geld, vanaf zo'n euro of 3 kun je hier onder andere boeken kopen over de natuur. Boeken die nieuw wel 20 euro of meer kosten. Ze zijn al eens gelezen, maar voor zo weinig geld kun je niet meer verwachten. Open: in de vakantie iedere dag van 10-17 uur en het kost niets.

Taalboek groep 7

Lang geleden leefde er in India een jong konijn in het bos dichtbij de zee. Op een mooie zonnige dag lag het konijn te slapen onder een grote mangoboom. De rijpe vruchten in de boom verspreidden een heerlijke geur. Plotseling klonk er een luide plof en de grond trilde ervan. Het konijn schrok wakker. Dat dreunen en schudden moet wel een aardbeving zijn, dacht hij. Ik moet hier snel weg zien te komen. Waarom ren je zo hard? vroegen zijn vriendjes. De aarde valt uit elkaar! Kom snel! De geschrokken konijnen renden met hem mee. In korte tijd renden er honderden bange konijnen zo snel ze konden achter het konijn aan.

Cito groep 7

De goden van de Sumeriërs waren erg machtig. Als ze een draak wilden maken, dan deden ze dat gewoon. Eerst stelden ze zich voor hoe zo'n draak eruit moest zien. Als het beeld helder was, verzonnen ze een naam. En daarna tekenden ze hem gewoon uit in de lucht en bliezen hem leven in. Maar wat gebeurt er als de draak die je net gemaakt hebt, een verschrikkelijk monster blijkt te zijn? Hoe kom je weer van dat beest af? Wie durft het tegen hem op te nemen? Enil, de god van de wind, zat zich op een dag te vervelen. Op zijn stormwolk raasde hij door de lucht en dacht: wat zal ik vandaag eens gaan doen? Toen tekende hij zomaar een reusachtige draak in de lucht en blies hem leven in. Zo werd Labbu geboren. Het was een verschrikkelijk monster. Zijn adem was als vuur. Zijn gebrul klonk als een stormvloed en zijn klauwen waren de dood.

Welke teksten?

- Kranten
- Tijdschriften
- www.entoen.nu (geschiedenis)
- www.natgeojunior.nl
- www.scientias.nl
- www.kennislink.nl
- www.blendle.nl New Scientist, National Geographic, Roots, Puur natuur, Technisch weekblad, Quest, Quest Historie, Kijk, Historisch nieuwsblad

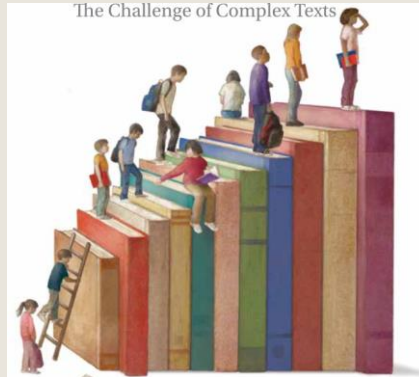
Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

De moraal

Gebruik rijke teksten om kinderen te leren begrijpend lezen

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid